

Però un angle es pot mirar tant des de dins com de fora, i llavors és un 'racó'. Amb aquest sentit el mot és molt viu més enllà de l'Albera: «i, sentat sus d'un banc, en un *corn* de la classe, / immobile en aqueixa plaça, / pensatiu i ple de tristor ---», «aqueixa veu que li fa perdre el cap / ix del *corn* d'una botigueta», Saisset (*Perpiny.*, 98, 71); Pere Vidal en el pròleg d'aquest llibre escrivia que Saisset «coneixia *corn* per *corn* i racó per racó Perpinyà i los pobles i llogarets dels entorns de la vila» (p. 6). Sento *kórns* per 'racons' a Ceret i a Calmelles («al *corn* de la vinya»), i així fins a Cerdanya («d'ací estant es veu un *corn* de l'Hotel de Font-romeu», Sallagosa, 1959) i Capcir («ara sem al *kórns* de la Jaça de Calbet», Els Angles, 1960). Fins el mateix Verdaguer va usar-lo, si bé no deu ser casual que fos descrivint la caverna de les Fades del Canigó: «un brollador arruxa / omplint la sala de remors divins; / a cada *corn* de taula himnes entona / de donzelles un chor ab veu suau, / lo clavicímbol que, entre lires sona, / omple de rius de música 'l palau» (III, 49a). En particular es repeteix molt en el nom de lloc que designa un paratge pel nombre d'angles de la seva forma triangular o quadrangular: «els Quatre *Corns*», placeta dins el poble de Pollestres; o, anomenant sengles camps, «Els Tres *Corns*» a Bages i a S. Feliu de Boada, nom que ens interessa especialment per tal com ens condueix fins al Baix Empordà, a què pertany aquest darrer poble.

Popular també en la prolongació Sud de la Vall d'Aran: a les valls de la Pallaresa i la Ribagorçana: «a cada *corn* de la teulada hi ha una peça que aguanta la sabatera, dita *kornalé*», Estaon de Cardós (1934), «en lo *corn* d'aquell prat hi ha bona ombra», Boí (1953), «lo barranc A fa *corn* amb lo barranc B» 'hi desaigna formant-hi un angle agut' (uns 25°, Orrit, 1957); «la trencada de Celles amb Montiverri puie des de la Noguera per lo *corn* del Raller» (1957); cosa amb la qual tant podien referir-se a l'extrem de l'ampla partida dita *lo Raller*, com al barranc que parteix els dos termes, car en alguns punts *corn* (igual que el seu sinònim *racó*) pren el significat de 'barranquet': com constato en el Rosselló, a Vilanova de Raó, on el *Corn dels Teixós* és el mateix que el cadastre francès anomena *Ravin de...* (1960).

DERIV.: De *corn* 'racó, angle', deriven +*corner* (= aran. *kurné*, angl. *corner*, etc.), ross. ant.: «un plançó de oliver que à plantat al *corner* de la vinya sua», doc. de 1391 (Alart, *InvLC*, s. v. *plançó*). *Cornal* «l'extrem de la taula, la punta del mocadot», ribag. (Navarro, *Congr. Ll. Cat.*, 229), 'angle' pall. («la Font del Codó és al *cornal* de Mentui i Peracalç», Montcortès, 1957); 'banya de la lluna': «era una lluna de quart creixent, amb els *cornals* quasi en amunt», JqRuyra (*Parada*, p. 44); d'ací deu venir també l'acc. 'corda en un extrem d'una xarxa' [1354; altre ex. nàutic de c. 1500, de sentit no tan clar en *DBal.*] és 'la que serveix d'agafador per a sacsejar el còp de l'art' en el Maresme (StPol, 1931), en relació amb el significat d'angle d'una xarxa de pesca fluvial' a les Valls del Flamicell (Violant, *BCEC* XLV, 357); *corne-*

let [1465].

No estrany al cast. ant., *cornal* «cuerno, lado», si no m'enganyo precisament en el sentit d'angle de l'altar' (que hem vist supra), puix que figura en el *Sacrificio de la Missa* de Berceo (v. 50); d'altra banda el val. Sud *cornial* 'xamfrà d'una taula', 'cornaló d'un camp', que s'usa només a la Marina i rodalia d'Alacant no crec que sigui degut a «influència castellana» (*AlcM*) sinó probablement mossàrab (amb dissimilació de **kornilyal* en *korniyal*), per més que aquest mossàrab coincideixi amb el cast. *cornijal* i l'ast. *corneyal* «el ángulo interior que forman las paredes de una habitación» (Vigón). Altra forma mossàrab és maestr. *cornitxol* «corn de sària o de manta», GaGirona, segons el qual això mateix es diu *cornaló* en els Ports (i «vora de Catalunya»); *cornaló* té una àrea molt més ampla, designant diversos objectes en forma angular o de bossa o pany extrem d'un drap, una xarxa i altres coses, en particular mall. per a 'racó' [*BDLC* x. 435, i ja en doc. S. XVII]; «cañones de nariz: *cornalons* de nas», val., Sanelo.

Cornaler, *callarès* (veg. més amunt la definició que he donat de *corn* a Estaon). *Cornalera* 'extrem agut de la fusta que serveix d'agafador o base de l'ansa d'una semal o portadora' (mot usat a la major part de les comarques de tot el Princ. i Ross., *AlcM*), «negun hom no gaus taylor ni fer --- semals ni *cornaleres* ni escaunes en lo bosch de Comalada», Prats de Molló, 1311 (*RLR* XII, 8), «que null hom no sia tant usat ni tant abrivat, que gos fer ni tallar negun pi per fer *cornaleres*, mas puxen fer *cornaleres* de ço que sobrarà dels pins que tallats seran», Tortosa, 1341 (*BABL* XI, 407); «DEL CELLER o BODEGA: la *cornalera*: manubrium folii», OPou (*ThPu.*, 20). +*Cornerina* «en la comarca de Tivi<s>sa ay grande cantidad de piedra ~, que representa la blancura de la uña del hombre», a. 1605 (*BABL* v, 20), ço que sembla ser idèntic al nom de la pedra preciosa *cornalina* que OPou registra en aquesta variant («c. és mesclada de àgata y calcedònia») i també en el castellà de Venezuela s'anomena *cornarina* (Cuervo, *Obr. Inéd.*, p. 225); *cornària*, *cornarina*; *corniola*. I partint del *corn* o 'racó' que formen dos corrents d'aigua, en lloc d'en-cornar: *engornar* 'confluir', doc. de Tortosa a. 1342 (que citaré amb context a *SORRA*, *BABL* XI, 430).

Cornar 'tocar el corn' [Llull, veg. cita del *Blanq.* supra], també en una relació barcelonina de c. 1500 o primera meitat del S. XVI: «tots los munteros *cornants* e los cans odulants, e tots ensemps cridants ab crits de plors e llàgrimes dihents: ahont lo trobarem lo bon Rey» (Comes, *L. de coses assenyaldades*, 282); «tota mena de lluytes bé les entén: / essent noy ja seguia al comte vell, / *cornant* mentre sonavan los colps de fer», MilàF (*Pros Bernat*, v. 103).

Com a sinònim de 'banya' avui *corn* és mort en tot el domini català; no tant la forma *corna*, que és també la que més ha sobreviscut en occità, provinent sense dubte del plural *CORNUA*: és de tota manera la forma aranesa i del gascó en general, i viu encara a les altes valls catalanes frontereres d'Aran: especial-